

WORLD SCIENCE: PROBLEMS, PROSPECTS AND INNOVATIONS

Abstracts of VII International Scientific and Practical Conference

Toronto, Canada

24-26 March 2021

Toronto, Canada

2021

УДК 338.23

**ЕКОНОМІЧНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ: ОСОБЛИВОСТІ
ФОРМУВАННЯ У ПЕРІОД 2008-2014 РР**

Романова Тетяна Володимирівна

д.е.н., доцент,
Міжнародний центр сучасної освіти,
м. Прага, Чехія

Давиденко Людмила Павлівна

к.х.н., доцент,
доцент кафедри фізики,
Національний університет
«Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»,
м. Полтава, Україна

Анотація: Проведено аналітичне дослідження особливостей економічної політики Федеративної Республіки Німеччини протягом 2008-2014 рр. Проаналізовано ключові напрями структурного регулювання економіки Німеччини, виділено передумови формування ефективної стратегії розвитку економіки. Обґрунтовано чинники, які забезпечили високий рівень економічного розвитку країни.

Ключові слова: економічна політика ФРН, структурне регулювання, економіка розвинених країн, структура економіки, економічний розвиток

Вступ. Економічна політика країн Європейського Союзу – це широкий спектр інструментів державного регулювання, застосування яких забезпечує оптимізацію структури економіки, активний розвиток та підвищення конкурентоспроможності певного сектора або галузі економічної системи. Пошук особливостей еволюції економіки розвинених країн, зокрема Німеччини, та аналіз шляху формування ефективної економічної політики

являються важливими для вироблення адаптаційних чинників чи специфічної моделі ефективного управління економічними процесами, які можуть бути застосовані при формуванні економічної політики структурного розвитку національного рівня.

Виклад основного матеріалу. Економіка Федеративної Республіки Німеччина (далі – ФРН) є однією з найбільш стійких та конкурентоспроможних економічних систем сучасності. Проходження нею етапів кризи 2008 – 2009 років при збереженні основної структури та рівня розвитку свідчить про високі адаптивні якості. Рівень макроекономічних показників функціонування економіки ФРН, а також темпи їх зростання являються одними з найвищих серед країн – учасниць ЄС. Економіка Німеччини високо диверсифікована, її економічна політика спрямована на розвиток сфери послуг та виробничого сектора в рівній мірі. Особливої уваги заслуговує економічна політика розвитку мезо- та мікрорівня економіки. Так, діяльність сектора малого та середнього підприємництва (МСП) впорядкована оптимальним інституційним забезпеченням, яке реалізується в рамках функціонального напрямку структурної політики. На малі та середні підприємства припадає 99 % усіх існуючих підприємств, а обсяги трудового капіталу, який задіяний в їх діяльності, складає 79,2% від загальної кількості працездатного населення країни. Функціонування МСП виробляє 40% ВВП та забезпечує 40% товарного експорту [1, с. 137]. Діяльність великої кількості МСП представлена на світовому економічному просторі та займає лідируючі позиції в своїх сегментах. Стимулювання науково-дослідницької діяльності відбувається шляхом державного й приватного інвестування, наприклад, загальний обсяг таких інвестицій у 2011 році становив 75 млрд євро [2].

Активізація інвестиційних процесів в економічному середовищі Німеччини являється одним із головних завдань економічної політики. Субсидіювання інвесторів відбувається згідно з розробленими програмами розвитку інвестиційної активності на території Німеччини. Одним із найпоширеніших методів у цьому напрямі є спрощення процедури залучення

трудового капіталу, оплата праці якого проводиться інвестором з урахуванням державних дотацій. У період з 2012 до 2014 рр. керівництвом ЄС було виділено 17 млрд євро для втілення програм підвищення інвестиційної активності в Німеччині з урахуванням використання її федеральних та земельних бюджетів. Існують і програми інвестиційного розвитку, метою яких є стимулювання діяльності МСП і які спираються на власні федеральні бюджети без урахування загальних програм. Функціонування підприємств з іноземними інвестиціями практично не відрізняється за вимогами від аналогічних підприємств з національним капіталом, що спрощує процес інвестування, а також їх діяльність у прозорому, ідентичному до національного, інституційному середовищі. Так, станом на 2012 рік Німеччина займала 5-те місце в світі по залученню прямих іноземних інвестицій. Диференціація інвестиційних вкладень у ФРН розповсюджується на 39 секторів промисловості, що свідчить про високу диверсифікацію та розвиток видів економічної діяльності. Структура інвестицій проявляє динаміку в напрямі модернізації та технологічному оновленні обладнання й устаткування, що становить 80% від загального обсягу інвестицій [3, с. 137].

Величина зовнішньоторговельного обороту Німеччини являється найвищою для країн ЄС. Станом на 2012 рік обсяг експорту становив 1,1 трлн євро, а імпорту – 909 млрд євро, що навіть на таких показниках демонструє позитивне сальдо зовнішнього платіжного балансу. Для економіки Німеччини характерна розвинена транспортна інфраструктура, яка, за даними Всесвітнього економічного форуму за 2013 – 2014 роки, займала перше місце серед країн Європи та третє місце серед країн світу [2]. Низький рівень інфляції дозволяє стримувати приріст оплати праці. За даними Євростату на 2013, приріст оплати праці становив 1,6%, порівняно з Польщею – 5,4%, Великобританією – 3,4%, Нідерландами – 2,7%. Така тенденція поряд з високим технологічним озброєнням виробничих процесів дозволяє постійно підвищувати конкурентоспроможність німецької продукції як на внутрішньому, так і на світовому ринку.

Реалізація функціонального напрямку структурної політики відбувається в напрямі стимулювання розвитку освітніх проектів та програм підвищення кваліфікації персоналу у співробітництві із сектором приватного підприємництва. Високий рівень кваліфікації трудового капіталу Німеччини зумовлений реалізацією програм його розвитку, а також функціонуванням наглядових організацій – Торгово-промислової палати Німеччини та Німецького союзу професійних робітників. Наприклад, у цій країні була розроблена дуальна система освіти, котра передбачала поєднання теоретичної освіти та виробничої практики. Вона була розрахована на 3 роки та дозволяла адаптувати теоретичні навички з реальним процесом виробництва. На сьогодні програма дуальної системи освіти налічує близько 350 професій.

Особливу позицію в економічній політиці Німеччини займають програми стимулювання розвитку науково-дослідницької діяльності. Розробка нових технологій та інновацій являється об'єктом високої інвестиційної активності, що дозволяє збільшити фінансові ресурси даного сектора. Середньорічний приріст інвестицій у цьому напрямі становить 5%. Суб'єктами інвестиційної діяльності являються державні вповноважені організації, промислові підприємства, а також іноземні інвестори. Витрати на стимулювання НДР становлять 54,6 млрд євро, що дорівнює 86% від загальних витрат економіки ФРН. Обсяг доданої вартості в наукоємних галузях перевищує аналогічні показники Франції та Великобританії вдвічі. Так, урядом ФРН запущена програма сприяння розвитку авангардних технологій, в яку закладений бюджет обсягом 4 млрд євро. Відсоткові ставки за кредитами, які отримуються для розвитку НДР, регулюються спеціальними державними дотаціями, котрі дозволяють отримувати фінансові інвестиції без вагомих затрат.

Основні напрями інноваційного розвитку економіки ФРН були затверджені у «Стратегії високих технологій». Особливістю стратегії інноваційного розвитку являється фінансування урядом довгострокових і ризикових досліджень у сфері науково-технічної та виробничо-господарської діяльності [1, с. 286]. Кошти виділяються з бюджетів Федерального Уряду

Німеччини, а також бюджету Федеральних земель, 58% та 42% відповідно. У 2015 році урядом було заплановано збільшення витрат на фінансування НДР на рівні 3% від ВВП, що є найвищим показником серед країн ЄС. За даними 2011 р., секторальне розгалуження бюджетних інвестицій становило 68% – підприємницький сектор, 18% – сектор освіти, 15% – державний та приватний неприбутковий сектор [1, с. 287].

Особливістю структурної політики ФРН є стимулювання розвитку та сприяння розширенню диференціації технопарків, які використовуються як осередок оптимального використання технологічних і наукових розробок.

На території Німеччини існують наступні види технопарків:

- технологічні інкубатори, які відповідають за комерціалізацію інноваційних наукових розробок;
- науково-дослідницькі парки, які тісно взаємодіють з університетами та іншими науковими організаціями;
- технологічні ареали, які є агрегаційним утворенням підприємств однопрофільної сфери економічної діяльності.

Згідно з даними юридичної корпорації Taylor Wessing, ФРН займає перше місце за індексом глобальної інтелектуальної власності. Така оцінка зумовлена оптимальним інституційним забезпеченням сфери регулювання інтелектуальної власності, особливістю якої являються ідентичні умови реєстрації інтелектуальної власності для іноземців та підприємств з іноземним капіталом.

Для функціонування сільськогосподарського сектора Німеччини характерна вертикальна інтеграція, яка об'єднує аграрне виробництво та обслуговуючі галузі, транспорт, харчові компанії, спеціалізовані банки, аграрні фонди й сучасні логістичні системи [3, с. 138]. Таке інтегрування сільськогосподарського сектора з діяльністю інших секторів економіки формує міжгалузеві кластери, що формують оптимальну взаємодію учасників усього виробничого процесу [4].

Фінансовий сектор економіки ФРН – це широко диверсифіковане

економічне утворення. Капітал німецьких банків задіяний у виробництві шляхом прямого інвестування через покупку акцій провідних виробничих підприємств, що надає змоги фінансового регулювання їх діяльності. Німеччина, у цілому, має типову для постіндустріальних країн структуру господарства, у якій на аграрний сектор припадає 1,2%, промисловість – 30,4%, сферу послуг – 68,4% створюваного ВВП [3, с. 135]. Як і в більшості розвинених країн світу, третинний сектор економіки в Німеччині займає домінуюче положення по відношенню до перших двох. Найбільша питома вага в ньому відведена сфері торгівлі і транспорту, які забезпечують працею понад 20% трудового капіталу.

Висновки. Таким чином, особливістю структурного напрямку економічної політики Німеччини є поширення програм державного стимулювання НДР в області інноваційних технологій. Обсяги інвестування цього напрямку являються достатньо великими для забезпечення розвитку системи технологічного забезпечення усього процесу відтворення. Структурна політика реалізується за матричним типом та поєднує функціональний і селективний напрями. Так, функціональна структурна політика реалізується в напрямі вдосконалення інституційного забезпечення функціонування економічних кластерів, а також діяльності технопарків як основи для оптимізації функціонування виробничих процесів. Це формує інноваційний тип структури економіки, де основною рушійною силою являється наукова діяльність, що реалізується в секторі сфери послуг та створює інноваційне підґрунтя для розвитку інших секторів загалом і виробництва зокрема. Селективний тип структурної політики проявляється в підтримці провідних сегментів реального сектора економіки, які займають важливе місце в підтриманні цілісності усієї структури економіки. До них слід віднести заходи антикризової політики в області автомобілебудування шляхом інноваційного типу дотацій, які стимулюють підвищення споживчого попиту й оптимізують діяльність фінансового сектора.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

1. Пучко А. О. Фінансування інноваційного розвитку економіки України з використанням досвіду Німеччини // Інноваційна економіка. – 2014. – №. 6. – С. 285 – 288.
2. Экономический обзор Германии: рынок, производительность, инновации. – Выпуск 2014. – [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <https://www.gtai.de/GTAI/Content/RU/>.
3. Чужиков В.І. Економіка зарубіжних країн. – Навч. посіб. – К.: КНЕУ, 2005. – 308 с.
4. Завьялова Е.Б. Промышленная политика ЕС / Е.Б. Завьялова // Мировое хозяйство и международные отношения. – 2007. – № 2(3).